

การเลือกตั้ง 1986 กับนโยบายของอเมริกา

การแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีที่จัดขึ้นในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 1986 มีผู้สมัครแข่งขัน 2 คน คือ มาร์กอส และ นางคอรารซอน อากีโน ภรรยา นายของเนนคโม อากีโน ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการจัดตั้งหน่วยงานนับคะแนน 2 หน่วย คือ นัมเฟรล (Nanfrel) และโคเมเลค (Comelec) นัมเฟรล เป็นหน่วยนับคะแนนที่ไม่เป็นทางการจัดตั้งขึ้นโดยเอกชน เพื่อป้องกันการทุจริตในการลงคะแนนเสียงและนับคะแนน ส่วนโคเมเลคเป็นหน่วยงานนับคะแนนที่เป็นทางการของรัฐบาล¹ ก่อนการเลือกตั้งได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความไม่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ของการเลือกตั้งครั้งนี้ เช่น เจ้าหน้าที่นับคะแนนของโคเมเลคบางคนเปิดเผยว่า ตนถูกจ้างให้นับคะแนนให้ได้ผลตามที่รัฐบาลต้องการ หรือมีการฆ่าผู้ที่เห็นหัวเรือหัวแรงหาเสียงของฝ่ายค้าน เป็นต้น² วุฒิสภาได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการที่มาร์กอสไม่ยอมแต่งตั้งบุคคลที่เป็นกลางเป็นเจ้าหน้าที่โคเมเลค, การวิพากษ์วิจารณ์โจมตีนัมเฟรลของรัฐบาลอันเป็นการก้าวก่ายวิธิการต่าง ๆ เช่น การใช้บัตรเลือกตั้งปลอม ชื่อเสียง ลงคะแนนเสียงหลายครั้ง (เวียนเทียน) รวมทั้งการข่มขู่คุกคามผู้ลงคะแนน⁴

¹ สยามจดหมายเหตุ (7-3 กุมภาพันธ์ 2529) : 163

² Guy Sacerdoti, "A Question of Fairness", Far Eastern Economic Review (30 January 1986) : 11

³ Nayan Chanda, "The Battle Abroad", Far Eastern Economic Review (6 February 1986) : 6-7

⁴ สยามจดหมายเหตุ, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1, น. 163

ค่าของความยุ่งยากเริ่มขึ้นเมื่อรายงานผลการนับคะแนนของหน่วยงานนับคะแนนทั้งสองมีความแตกต่างกัน โดยโคเมเลคโให้มาร์กอสเป็นผู้ชนะขณะที่นิ้มเพรสให้นางอาดีโนเป็นผู้ชนะ⁵ ปัญหาของอเมริกาก็คือ จะเชื่อถือการนับคะแนนของหน่วยงานใด? ภายหลังจากเลือกตั้ง 3 วัน เรแกนก็ได้แถลงว่ามาร์กอสเป็นผู้ชนะโดยไม่ให้ความสำคัญในคำกล่าวหาที่ว่ามีการโกงการเลือกตั้ง แต่ในตอนบ่ายวันเดียวกันก็ได้เปลี่ยนท่าทีโดยวิพากษ์วิจารณ์ถึงการโกง ในการสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์หลายชั่วโมงต่อมา เรแกนก็ละเว้นไม่พูดถึงการโกงอีก ในวันต่อมาเรแกนก็ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่า ผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งอย่างเป็นทางการของอเมริกาซึ่งนำโดยวุฒิสมาชิก ริชาร์ด กูอาร์ม็อกเชื่อว่าไม่มีสิ่งสื่อแสดงว่ามีการโกงแต่ไม่มีหลักฐานที่หนักแน่นเพียงพอที่จะยืนยัน เขากล่าวว่าระบบสองพรรคได้เกิดขึ้นแล้วในฟิลิปปินส์ ซึ่งแสดงให้เห็นโดยการที่ผู้สมัครทั้งคู่ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขัน และหวังว่าทั้งสองฝ่ายจะ "ร่วมมือกัน เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินงานของรัฐบาล"⁶ ภายหลังจากการให้สัมภาษณ์ของเรแกนไม่กี่ชั่วโมง กูอาร์ม็อกออกมาแถลงว่า "ข้าพเจ้าไม่ยอมรับความชอบธรรม (Legitimacy) ของการนับคะแนนของรัฐสภาฟิลิปปินส์ เพราะมีการนับคะแนนอย่างผิด ๆ มีการนับซ้ำ หรือไม่นับเลย ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีข้อผิดพลาดอย่างร้ายแรง" เขาเรียกร้องให้มาร์กอสลาออกและจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่⁷ ส่วนรัฐสภาอเมริกาได้ลงมติให้ตัดความช่วยเหลือทั้งหมดแก่ฟิลิปปินส์⁸ นอกจากรัฐสภาจะมีความเห็นขัดแย้งกับเรแกนแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารแทบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับฟิลิปปินส์ รวมทั้งวุฒิสภาวิเทศต่างแสดงความประหลาดใจต่อท่าทีของเรแกน พวกเขา

⁵Guy Sacerdoti, "Standing Polls Apart", Far Eastern Economic Review (20 February 1986) : 11

⁶Nayan Chanda, "Reagan's Men Split On Manila", Far Eastern Economic Review (20 February 1986) : 13-4

⁷Nayan Chanda, "US. Rethinks and Agrees Marcos Should Step Down", Far Eastern Economic Review (27 February 1986) : 12

⁸Guy Sacerdoti, Rodney Tasker, "Marcos' Countdown", Far Eastern Economic Review (27 February 1986) : 10

เห็นว่าท่าทีของท่าเทียบชาวซีกกับนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์⁹ แต่หากดูจากคำให้สัมภาษณ์ของเรแกนแล้ว "ท่าทีเช่นนี้ของเขาไม่ใช่สิ่งน่าประหลาดใจแต่อย่างใดในการให้สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 1986 เมื่อนักข่าวถามว่าประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์สำคัญกว่าฐานทัพในฟิลิปปินส์หรือไม่ เรแกนตอบว่า "ไม่ว่าผู้ใดก็ตามย่อมไม่สามารถลดความสำคัญของฐานทัพเหล่านั้นได้ มันมีความสำคัญไม่เพียงแต่เราเท่านั้น แต่รวมทั้งโลกตะวันตกและฟิลิปปินส์ด้วย ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ามื่อจะไรสำคัญกว่าฐานทัพในฟิลิปปินส์"¹⁰ (เน้นโดยผู้เขียน) การที่จะรักษาฐานทัพที่สำคัญเช่นนี้ไว้ก็จำเป็นต้องสนับสนุนมาร์กอสต่อไป เพราะความหัตชนะของเรแกน นอกจากมาร์กอสแล้วก็มีแค่คอมมิวนิสต์เท่านั้นที่จะปกครองฟิลิปปินส์ได้ ส่วนหลังประชาธิปไตยอื่น ๆ นั้นไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะปกครองได้¹¹

แต่ภายใต้แรงกดดันของรัฐสภา เจ้าหน้าที่รัฐบาล รวมทั้งสื่อมวลชน¹² ทำให้เรแกนต้องทบทวนท่าทีของตน เขาแถลงว่ายังไม่สามารถตัดสินใจอย่างแน่ชัดได้เกี่ยวกับผลการเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ เพื่อ "ประเมินถึงความต้องการและความปรารถนาของประชาชนชาวฟิลิปปินส์" จึงได้ส่งทูตพิเศษ ฟิลลิป ฮ่าบิบ ไปพบกับผู้นำรัฐบาลฝ่ายค้านและศาสนจักรของฟิลิปปินส์¹³

ส่วนในฟิลิปปินส์นางอาทิโนได้ปฏิเสธข้อเสนอของเรแกนที่ให้ผู้สมัครทั้งสองทำงานร่วมกันตามระบบสองพรรค วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 1986 ขณะที่มาร์กอสประกาศและฉลองชัยชนะของเขา นางอาทิโนก็โต้ประกาศว่าเธอคือผู้ชนะท่ามกลางประชาชน

⁹Nayan Chanda, Op.cit., footnote 6, p. 14

¹⁰Ibid.

¹¹Nayan Chanda, "A Wink and A Nudge....", Far Eastern Economic Review (8 November 1984) : 15-6

¹²Nayan Chanda, Op.cit., footnote 6, pp. 14-5

¹³United States Information Service (12 February 1986) : 1-2

ประมาณครึ่งล้านที่ส่วนกูเบตาในมะนิลา และประกาศการรณรงค์ต่อต้านทั่วประเทศเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่านางเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ นางอาดีโนได้เรียกร้องให้คว่ำบาตรหนังสือพิมพ์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมาร์กอส 4 ฉบับ (Daily Express, Bulletin Today, Times Journal, People Journal) ธนาคาร 7 แห่งที่เป็นของรัฐบาลและพรรคพวกของมาร์กอส (Philippine National Bank, Security Bank and Trust Co., United Coconut Planters Bank, Commercial Bank of Manila, Republic Planters Bank, Trader Royal Bank and Union Bank) และบริษัทบางบริษัท รวมทั้ง San Miguel บริษัทของโคซวงโก พร้อมทั้งเรียกร้องให้จัดการประท้วงทั่วไปในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ อันเป็นวันที่มาร์กอสจะหาพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง และวางแผนที่จะรณรงค์ทั่วประเทศเพื่อทำการประท้วงต่อไป¹⁴

ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทำเนียบขาวจะกล่าวเป็นเชิงปรามต่อคำเรียกร้องของนางอาดีโนว่า อย่าคัดค้านเพียงเพราะว่าไม่พอใจผลการเลือกตั้ง¹⁵ แต่นางอาดีโนซึ่งเชื่อมั่นว่าเธอเป็นผู้ชนะที่ยืนยันที่จะทำตามความตั้งใจของเธอต่อไป และได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากชาวฟิลิปปินส์ นักธุรกิจจำนวนมากกล่าวว่า พวกเขาจะงดชำระภาษี บางส่วนก็ได้ถอนเงินจากธนาคารที่นางอาดีโนเรียกร้องให้คว่ำบาตร¹⁶ 14 กุมภาพันธ์ ที่ประชุมของมิชชั่นแคทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ประกาศว่า "ศาสนจักรไม่ยอมรับมาร์กอส ถึงแม้ว่าเขาจะประกาศตนเป็นผู้ชนะก็ตาม" และเรียกร้องให้ "ต่อต้านสิ่งชั่วร้ายอย่างแข็งขันโดยสันติวิธี" การประกาศคัดค้านมาร์กอสของศาสนจักรครั้งนี้ ย่อมจะเป็นพลังสนับสนุนอันใหญ่หลวงต่อนางอาดีโนเพราะชาวฟิลิปปินส์ร้อยละ 85 เป็นชาวแคทอลิก¹⁷

¹⁴Guy Sacerdoti, Rodney Tasker, Op.cit., footnote 8, p. 10

¹⁵Nayan Chanda, Op.cit., footnote 6, p. 14

¹⁶Guy Sacerdoti, Rodney Tasker, Op.cit., footnote 8, p. 11

¹⁷Ian Buruma, "Bishops in Open Defiance", Far Eastern Economic Review (27 February 1986) : 11

การกักตุนมาร์กอสไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่ในหมู่พลเรือนเท่านั้น ยังได้ขยายตัวเข้าไปในกองทัพฟิลิปปินส์อีกด้วย วันที่ 22 กุมภาพันธ์ หลเอก ซีเทล รามอส รองเสนาธิการกองทัพฟิลิปปินส์และชวนปองเซ เอนริเล่ รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม พร้อมด้วยทหารจำนวน 300 คน ได้ยึดค่ายทหารอากาศโคและแครม พวกเขาเรียกร้องให้มาร์กอสลาออกแล้วมอบอำนาจให้แก่นางอาตีโน¹⁸ มาร์กอสดูเหมือนจะไม่เกรงกลัวการก่อกบฏของทหารจำนวนน้อยนักนี้เท่าใดนัก เขาเตือนให้รามอสและเอนริเล่หยุดกระทำการอื่น "โง่ ๆ" และยอมจำนนเสีย มิฉะนั้น กองกำลังทหารของพวกเขาจะบดขยี้ฝ่ายซบดให้ราบเรียบ¹⁹ หากการก่อกบฏครั้งนี้ไม่ได้รับการปกป้อง จากประชาชนแล้ว มาร์กอสคงจะสามารถทำตามคำขู่ของเขาได้อย่างไม่ต้องสงสัย แต่เมื่อประชาชนซึ่งทำการต่อต้านมาร์กอสตามคำเรียกร้องของนางอาตีโนได้หนุนช่วยการก่อกบฏของรามอส - เอนริเล่แล้ว มันได้กลายเป็นพลังที่มาร์กอสไม่สามารถเอาชนะได้ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ กองกำลังรถถัง รุดหุ้มเกราะพร้อมทหาร 500 คน ได้รับคำสั่งให้เข้าโจมตีค่ายอากาศโค แต่ไม่สามารถเข้าโจมตีได้เพราะว่าประชาชนหลายคนมีคนไล่ทำการปิดกั้นเส้นทาง ทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องถอนกำลังของตนกลับไปในที่สุด²⁰ รัฐบาลไม่เพียงแต่ไม่สามารถเข้าโจมตีฝ่ายซบดได้เท่านั้นกลับยังถูกฝ่ายซบดโจมตีอีกด้วย วันที่ 24 กุมภาพันธ์ เฮลิคอปเตอร์ของฝ่ายซบดได้โจมตีทำเนียบประธานาธิบดีและฐานทัพอากาศวิลลาโมร์²¹ การโจมตีครั้งนี้แม้ก่อความเสียหายแก่รัฐบาลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ผลทางจิตใจนั้นมีมากมายมหาศาล มันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในกำลังของฝ่ายซบด เข้าวันรุ่งขึ้น วันที่ 25 กุมภาพันธ์ รามอสเริ่มได้รับโทรศัพท์แสดงความสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาเหล่าทัพต่าง ๆ ที่เคยจงรักภักดีต่อมาร์กอส ขณะเดียวกันก็ด้วยความช่วยเหลือของประชาชนทหารฝ่ายซบดสามารถยึดสถานีโทรทัศน์ภายใต้การควบคุมของมาร์กอสไว้ได้ทั้งหมด

¹⁸"The day that Shook Narcos Out of Power",

Far Eastern Economic Review (March 6, 1986) : 18

¹⁹Ibid.

²⁰Ibid., p. 19

²¹Ibid.,

เมื่อเห็นว่าการกำลังของตนเป็นฝ่ายเหนือกว่าฝ่ายรัฐบาลฝ่ายฆบถจึงยื่นคำขาดให้มาร์กอสยอมแพ้ ไม่เช่นนั้นแล้วจะทิ้งระเบิดถล่มทำเนียบประชาธิปไตย²²

การคลี่คลายของสถานการณ์เช่นนี้ ทำให้เรแกนหมกความยุ่งยากในการตัดสินใจว่าจะสนับสนุนฝ่ายใดจึงจะสามารถรักษาผลประโยชน์ของอเมริกาไว้ได้ดีที่สุด เพราะเป็นที่แจ่มชัดแล้วว่ามาร์กอสไม่สามารถปกครองฟิลิปปินส์ได้อีกต่อไป ดังนั้น เมื่อนางอาทิโน ทำพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งในเวลา 10:45 นาฬิกาของวันที่ 25 กุมภาพันธ์ อเมริกาจึงประกาศรับรองรัฐบาลของนางอย่างเป็นทางการในทันที ในเย็นวันเดียวกัน มาร์กอสได้ยอมแพ้และเดินทางไปยังฐานทัพอากาศลาร์ตเพื่อเดินทางไปยังต่างประเทศต่อไป²³

หากเราพิจารณาการดำเนินนโยบายของอเมริกาในช่วงนี้ จะเห็นได้ว่า ช่วงระยะแรก ๆ หลังการเลือกตั้ง เรแกนมีใจที่จะเลิกสนับสนุนมาร์กอสแต่อย่างใด เมื่อถูกคัดค้านจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลและรัฐสภา เขาก็ยังไม่ได้แสดงท่าทีว่าจะเลิกสนับสนุนมาร์กอส จนกระทั่งเมื่อเห็นว่ามาร์กอสเป็นฝ่ายพ่ายแพ้แล้วเท่านั้น เขาจึงเลิกให้ความสนับสนุนแก่พันธมิตรที่เก่าแก่ของอเมริกาผู้นี้แล้วหันไปรับรองรัฐบาลนางอาทิโน

²²Ibid.

²³Ibid.